

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

/Завідувач кафедри психології

“ 29 ” серпня 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППП2.1.01 ПСИХОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Психологія» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: Якимчук Борис Андрійович, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 року

/Завідувач кафедри психології

(підпис)

(Сафін О. Д.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		–	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферат</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		–	1-й – 2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	–	4 год.
		Практичні, семінарські	
		–	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		–	70 год.
		Індивідуальні завдання:	
–	10 год		
Вид контролю:			
–	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 11/89

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати в студентів поняття про психологічну науку та психологічне пізнання, його специфіку, рівні, методи; місце психології в системі наук; основні тенденції розвитку сучасної психології; основні категорії і принципи загальної психології; вітчизняні та зарубіжні теорії та концепції психічної діяльності людини.

Завдання: ознайомити майбутніх педагогів загальноосвітніх навчально-виховних закладів з віковою та педагогічною психологією як наукою, яка вивчає особливості психічного розвитку особистості на етапах її онтогенезу, розкрити теоретичне і практичне значення вікової та педагогічної психології, сформувати знання, уміння, навички, які необхідні в подальшій педагогічній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

ЗК 3 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Проявляти ініціативу, пропонувати ідеї/гіпотези та організовувати діяльність щодо їх доведення, приймати обґрунтовані рішення та нести за них соціальну, етичну відповідальність.

ФК 1 – проєктувальна. Здатність використовувати науково-дослідницькі підходи до аналізу, планування, прогнозування діяльності (як особистої, так і керованого фахівцем закладу), передбачення наслідків своїх дій.

ФК 5 – психолого-педагогічна.

Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу через знання та розуміння фундаментальних основ психологічної та педагогічної наук.

ФК 6 – здатність до проведення досліджень. Використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи наукових досліджень; виявляти тенденції розвитку особистості/подій та прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі освіти/початкової освіти.

ФК 8 – здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу. Аналізувати та критично осмислювати інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних завдань у закладах початкової освіти.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Знати завдання, зміст, основні поняття та категорії, методичний інструментарій, сучасні концепції розвитку педагогічної/психологічної науки; розуміти закономірності розвитку особистості та особливості її поведінки в суспільному середовищі; визначати найоптимальніші педагогічні/психологічні ідеї зі спадщини минулого з метою творчого застосування у шкільній практиці.

ПРН 3. Знати вікові особливості дітей молодшого шкільного віку, засоби підтримки й відновлення їхньої розумової та фізичної працездатності.

ПРН 5. Володіти методологією здійснення психолого-педагогічних (прикладних) досліджень.

ПРН 7. Досліджувати інформацію: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати.

ПРН 14. Застосовувати наукові знання та практичні уміння й навички, що складають теоретичну й діяльнісну основи навчальної дисципліни, для розв'язання задач, які належать до певного кола означеної дисципліни або мультидисциплінарних контекстів.

ПРН 15. Вирішувати складні стандартні/нестандартні задачі та проблеми у процесі навчальної/професійної діяльності; приймати обґрунтовані та відповідальні рішення.

ПРН 18. Володіти навичками організації ефективної комунікації в процесі управління/професійної діяльності, демонструвати вміння взаємодіяти з суб'єктами освітнього процесу/зацікавленими особами та впливати на їх поведінку для створення сприятливого соціально-психологічного комунікативного середовища.

ПРН 23. Бути наполегливим у вирішенні професійних завдань та взятих зобов'язань, нести соціальну, етичну відповідальність за внесок/результати професійної діяльності.

3. Мова навчання

Мова навчання: українська.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ до психології. Пізнавальні психічні процеси.

Емоційно-вольові процеси

Тема 1. Предмет, завдання, методи та структура психології. Психологія особистості

Визначення психології як науки. Значення і завдання сучасної психології. Структура сучасної психологічної науки. Сучасна психологія та її місце в системі наук. Аналіз напрямків зарубіжної психології. Історія розвитку психологічної науки в Україні. Методи психології.

Поняття про особистість в психології. Поняття про інтереси та їх види. Переконавання та ідеали особистості. Поняття про установку. Цілі особистості та рівні її домагань. Самооцінка та Я-концепція особистості

Тема 2. Пізнавальні процеси особистості

Поняття про відчуття та сприймання, властивості сприймань. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і розв'язування задач. Види мислення і його індивідуальні особливості.

Тема 3. Психічні властивості особистості

Поняття про характер. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у індивідуальній та навчально-виховній роботі.

Поняття про темперамент. Типи темпераменту, їх психологічна характеристика. Основні властивості темпераменту. Роль спадковості в походженні властивостей темпераменту. Індивідуальний підхід до учнів з різними типами темпераменту.

Поняття про здібності. Здібності, знання, уміння й навички. Характеристика видів здібностей. Структура здібностей: уважність, чутливість, спостережливість, кращі якості мислення, пам'яті, уваги, волі та почуттів. Умови розвитку здібностей в учнів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Загальні засади вікової психології. Психологія дитинства

Тема 4. Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Провідна діяльність у дошкільному віці та її розвиток протягом періоду. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Криза семи років. Психологічна характеристика готовності дошкільника до навчання в школі.

Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)

Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Адаптація дитини до навчання в школі. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток особистості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери дітей молодшого шкільного віку.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Вступ до психології. Пізнавальні психічні процеси. Емоційно-вольові процеси												
Тема 1. Предмет, завдання, методи та структура психології. Психологія особистості	–	–	–	–	–	–	16	2	–	–	–	14
Тема 2. Пізнавальні процеси особистості	–	–	–	–	–	–	24	2	–	–	–	22
Тема 3. Психічні властивості особистості	–	–	–	–	–	–	14	–	2	–	–	12
Разом за змістовим модулем 1	–	–	–	–	–	–	54	4	2	–	–	48
Змістовий модуль 2. Загальні засади вікової психології. Психологія дитинства												
Тема 4. Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.	–	–	–	–	–	–	16	–	2	–	–	14
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства).	–	–	–	–	–	–	20	–	2	–	–	18
Разом за змістовим модулем 2	–	–	–	–	–	–	36	–	4	–	–	32
Усього годин	–	–	–	–	–	–	90	4	6	–	–	80
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	10	–	–	–	10	–
Усього годин	–	–	–	–	–	–	90	4	6	–	–	80

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		заочна
1	Психічні властивості особистості: характер, темперамент та здібності	2
2	Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	2
3	Психологія молодшого школяра	2
Всього		6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце сучасної психології в системі наук.	2
2	Основні психологічні ідеї українських психологів	4
3	Причини зниження інтересу до навчання	6
4	Якісна відмінність в міжособистісних стосунках в групах	2
5	Порівняйте поняття „лідерство” та „керівництво”. Які ви знаєте типи лідерів.	4
6	Сумісність в групах і колективах. Види сумісності.	6
8	Які особливості розвитку та виховання уваги в учнів	4
9	Ознаки уважності та причини неуважності учнів	6
10	Способи удосконалення відчуттів та компенсаторні можливості в галузі відчуттів	4
11	Індивідуальні відмінності в процесах пам'яті	2
12	Етапи мислення учня в процесі розв'язування задач	4
13	Як ви розумієте мислення як діяльність	2
14	Які фізіологічні та органічні зміни виникають в процесі створення образів уяви	2
15	Охарактеризуйте індивідуальні властивості уяви	4
16	Історія розвитку вікової психології	2
17	Періодизація психічного розвитку та принципи її побудови	4
18	Формування особистості дошкільника	6
19	Місце ігрової та трудової діяльності в розвитку молодшого школяра	8
20	Зміна соціально-психологічної ситуації розвитку в підлітковому віці	2
21	Становлення теоретичного мислення підлітків	2
22	Спілкування як ведучий вид діяльності в підлітковому віці	4
23	Юність як предмет наукового дослідження	2
Разом		80

8. Індивідуальні завдання

1. Повідомлення з найновішої психологічної літератури. Студенти самостійно підбирають літературу з запропонованих викладачем тем і виступають на занятті протягом 5-7 хвилин. Протягом вивчення навчальної дисципліни кожний студент виступає 2 рази.
2. Самостійне проведення діагностики психічних явищ студентів.
3. Виконання творчих завдань.

4. Підготовка та виконання рефератів. Кожен студент готує один реферат.
5. Дослідження ідей напрямків вікової психології.
6. Дослідження відмінностей у психічному розвитку дітей різних вікових груп.
7. Розробити психодіагностичні методики для дослідження розвитку психічних процесів дітей різновікових груп.
8. Охарактеризувати особливості учбової діяльності молодшого школяра.
9. Встановити основні шляхи формування працелюбності та самостійності молодшого школяра.
10. Сенситивність підліткового віку для розвитку загальних та спеціальних здібностей.
11. Шляхи формування професійних інтересів старшокласників.

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, метод проблемного навчання, самостійна робота студентів, розв'язування задач або творчих завдань, інтерактивні методи навчання, рольові ігри, метод проектів, складання структурно-логічних схем, складання програм власного особистісного самовдосконалення і професійного самотворення тощо.

10. Методи контролю

Усне опитування, письмове тестування, захист ІНДЗ, перевірка виконання самостійної роботи, підготовка та захист реферату, підготовка та захист проекту, вирішення проблемних задач, самооцінювання, екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінки **«відмінно» (А)** заслугоує слухач, який виявив всебічні, системні й глибокі знання та розуміння навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою психологічною літературою.

Зазвичай, оцінка **«відмінно»** ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять психології профільної школи, усвідомлюють значення наукових знань для організації педагогічного процесу та науково-педагогічної діяльності викладача, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних психолого-педагогічних завдань.

Оцінки **«добре» (ВС)** заслугоує студент, який виявив повне знання та розуміння навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну психологічну літературу.

Як правило, оцінка **«добре»** виставляється студентам, які засвідчили системні знання та розуміння з психології профільної школи і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

Оцінки **«задовільно» (ДЕ)** заслугоує студент, який виявив знання та розуміння основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної психологічної літератури.

Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на семінарському занятті, іспиті або при виконанні тестових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка «незадовільно» (Fх) виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною психологічною літературою.

Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з психології профільної школи або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	15	25	100
12	12	12	12	12			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	відмінно	зараховано
82–89	добре	
75–81		
69–74		
60–68	задовільно	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Мультимедійні засоби (електронні підручники, словники, енциклопедії, відео-, та аудіо матеріали; ресурси Інтернету, мультимедійні дошки). Використання системи дистанційного навчання “Moodle”, яка є засобом отримання студентами необхідної інформації, активізації, комунікації, перевірки знань, умінь та навичок.

14. Рекомендована література

Основна

1. Загальна психологія: Навч. посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, Огороднійчук та ін. – К.: АПН, 1999. – 463 с.
2. Загальна психологія / За загальною редакцією С. Д. Максименка. Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посібник. – К.: Вища школа. – 1998. – 479 с.
4. Основи загальної психології / За ред. С. Д. Максименка. - К.: НІЦ Перспектива, 1999. – 256 с

5. Психологія. Підручник для студентів вищих закладів освіти / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь. – 2000. – 558 с
6. Вікова та педагогічна психологія. Київ, 2002.
7. Возрастная и педагогическая психология // В. М. Гамезо и др., Москва, Просвещение, 1984 г.
8. Возрастная и педагогическая психология. // Хрестоматия. Сост. Дубровина И. В. и др., Москва, 2003.
9. Головей Л. А., Рыбалко Е. Ф. Практикум по возрастной психологии, Санкт-Петербург. 2002.
10. Ключева Н. В. Педагогическая психология. Москва, 2003.
11. Ніколенко Д. Ф., Проколієнко Л. М. Педагогічна психологія, Київ, 2001.
12. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія, Київ, 2005.
13. Талызина Н. Ф. Практикум по педагогической психологии. Москва, 2002.

Допоміжна

1. Бех І. Д. Виховання особистості. У двох книгах.- К.: Либідь, 2003.
2. Шулдик Г. О., Якимчук Б. А., Данилевич Л. А. Психологія здібностей: Навч. посібник. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012.-114с.
3. Крайг Г. Психология развития. – СПб.: Питер, 2002.
4. Мотивация и деятельность / Х.Хекхаузер. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – 860 с.
5. Психология внимания /Под ред Ю.Б.Гиппенрейтер и В.Я.Романова. – М., 2001. - (Серия: Хрестоматия по психологии).
6. Ребер А. Большой толковый психологический словарь, М.: Вече. АСТ, 2001. Т.1,2.
7. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Пер.с нем. – М., 1986. – Т.1-2.
8. Холл К., Линдсей Г. Теории личности. – М., КСП +, 1997.
9. Холодная М.А. Психология интеллекта: парадоксы исследования - М.: Барс, 1997.- 392 с.
10. Шапарь В.Б. Практическая психология. Инструментарий. – Ростов на Дону: Феникс, 2006.- 768 с.
11. Волков В.С., Волкова Н.В. Задачи и упражнения по детской психологии.
12. Галигузова Л.Н., Смирнова Е.О. Ступени общения от года до семи лет, Москва, 1992.
13. Бенджамин Спок. Разговор с матерью, Москва, 1991.
14. Ельконин Д.Б. Психология игры. Москва, 1978.
15. Ермолаева Б.А. Учить учителя, Москва, 1988.
16. Жо Годфруа. Что такое психология, Москва, 1990.
17. Кон И.С. Психология ранней юности, Москва, 1989.
18. Развитие личности ребенка. Москва, 1987.
19. Ремшмидт Х. Подростковый и юношеский возраст. Проблемы становления личности. Москва, 1994.
20. Рувинский Л.И. Самовоспитание чувств интеллекта воли. Москва, 1983.

15. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази, листи МОНУ).
2. Використання інформації про психічну діяльність особистості, розміщеної на веб-сторінках:

- <http://psy.piter.com> – статті, психологічні новини
- <http://psylib.org.ua> – архів книг з психології